

Többnyelvűség az uniós intézményekben- Nyilvános konzultációról szóló jelentés

Levelezés - 15/02/2019

Ügy SI/98/2018/DDJ - Vizsgálat megindítása 23/07/2018 - Határozat 26/03/2020 - Érintett intézmények Európai Bizottság |

Megjegyzés: Az e jelentésben szereplő vélemények a nyilvános konzultáció során tett észrevételeket tükrözik és nem tekinthetők az európai ombudsman állásfoglalásának.

2019. február

1. Bevezető

2018 júliusában az ombudsman nyilvános konzultációt indított a nyelvek használatáról az uniós intézményekben, szervezetekben, hivatalokban és ügynökségekben (a továbbiakban: az uniós szervezetek).

A konzultáció célja, hogy előmozdítsa a párbeszédet a szóban forgó témában, miközben szem előtt tartja, hogy szükség van a nyelvi sokszínűség tiszteletben tartásának és támogatásának adminisztratív és költségvetési korlátokkal való összeegyeztetésére. A konzultáció négy fő kérdéssel foglalkozott:

I. szabályok és gyakorlatok;

II. nyelvhasználat a honlapokon;

III. nyelvhasználat a nyilvános konzultációk során; és

IV. új jogszabály szükségessége, fordítási költségek és a gépi fordításokban rejlő lehetőség.

Az ombudsmanhoz **286 válasz** érkezett. Számos válaszadó a feltett kérdések közül csak néhányra válaszolt.

Három választ tagállamok nyújtottak be, kettőt uniós ügynökségek, egyet egy regionális hatóság, 33 válasz nem kormányzati szervezetektől és egyesületektől érkezett, 247 pedig természetes személyektől (lásd a mellékletet).

Az ombudsmanhoz a következő **19 hivatalos uniós nyelven** érkeztek válaszok: francia (95), angol (57), olasz (32), spanyol (25), német (21), holland (18), szlovák (14), magyar (3), lengyel (3), portugál (3), ír (2), svéd (2), cseh (2), bolgár (1), horvát (1), dán (1), finn (1), görög (1) és román (1). Egy választ latin, egy továbbit eszperantó, egy másikat pedig katalán nyelven nyújtottak be.

2. Összefoglaló

- Széles körű támogatottságot élvez a többnyelvűség.
- Bizonyos körülmények között megengedettek a nyelvi korlátozások, de ezeket indokolni kell egy nyelvpolitikában, amelyet minden uniós szerv honlapján közzé kell tenni. A politikának az Unió összes hivatalos nyelvén elérhetőnek kell lennie.
- Egy „kérésre készült fordítással” foglalkozó politika hasznos biztosítéknak számít.
- Az uniós szervek honlapjainak legalább valamilyen mértékben elérhetőnek kell lenniük minden hivatalos uniós nyelven.
- A minden vagy sok hivatalos uniós nyelven közzétett, fontos kérdésekről szóló összefoglalók általánosan jó kompromisszumnak számítanak olyan esetekben, amikor a teljes többnyelvűség nem tűnik megvalósíthatónak.
- Természetüket tekintve és általános szabályként a nyilvános konzultációknak a lehető legtöbb hivatalos uniós nyelven rendelkezésre kell állniuk.
- Hasznos lenne kihasználni a gépi fordításban rejlő lehetőségeket, legalább az emberi fordítóknak biztosított segédeszközként.

3.

Válaszok

I. A nyelvi korlátozásokra vonatkozó szabályok és gyakorlatok

Az átláthatóság hiánya (1. kérdés)

Hiányzik az átláthatóság (és néhány formális szabály) azzal kapcsolatban, hogy az uniós közigazgatás különböző részei hogyan teszik elérhetővé az információkat az EU különböző hivatalos nyelvein. Ez vonatkozik például azokat a kritériumokra, amelyeket annak eldöntésére használnak, hogy az egyes esetekben mely nyelvet (nyelveket) kell alkalmazni. Hogyan kezelhetők ezek a hiányosságok? Adott esetben milyen további kritériumokat kell alkalmazni?

A válaszadók túlnyomó többsége **nemkívánatosnak** találja az átláthatóság jelenlegi hiányát, mivel az önkényességhez, következtetlenséghez és megkülönböztetéshez vezet. A

hiányosságok pótlására **szabályokat kellene bevezetni**. Az e szabályok tartalmára (2. kérdés) és formájára (8. kérdés) vonatkozóan eltérnek a vélemények.

Számos válaszadó **a nyelvi sokszínűség és nyelvi egyenlőség** elveire hivatkozik.

Megjegyzik, hogy a nyelv a polgárok identitásának szerves részét képezi. A nyelvi korlátok akadályozzák a polgárok részvételét az uniós szintű vitákban és döntéshozatalban.

Aggodalomra ad okot, hogy a nyelvi korlátozások kiváltságos hozzáférést biztosítanak bizonyos tagállamok, polgárok és gazdasági szereplők számára, és csökkentik az Európai Unió általános legitimitását.

Sok válaszadó felhívja arra a figyelmet, hogy a polgárok által értett nyelven hozzáférhető információk kulcsfontosságú szerepet játszanak az **uniós közszolgálatba vetett bizalom és hit biztosításában** és a **gyanú, közömbösség és euroszeptizmus elleni harcban**.

Három nyelvpolitikai modell

A válaszadók három széles körű nyelvpolitikai modellt javasolnak az uniós szerveknek:

1. Korlátozott többnyelvűség

Az erre a kérdésre választ adók többsége (102) a korlátozott többnyelvűség egy formáját támogatja. Azt állítják, hogy az információknak mindig elérhetőnek kell lenniük **legalább 3–5 általánosan használt hivatalos nyelven** (angol, francia és német, valamint lehetőség szerint olasz és spanyol). Csak akkor kellene egyéb hivatalos nyelveket használni, ha bizonyos feltételek teljesülnek. Az alábbi **információknak mindig valamennyi hivatalos nyelven rendelkezésre kellene állniuk**:

- a polgárokra és kkv-kra jelentős pénzügyi hatást gyakoroló dokumentumok/információk, például Erasmus+, álláshirdetések, pályázati felhívások, valamint uniós projektekre vonatkozó iránymutatások;
- a polgárok életét különösen érintő információk, például oktatással, egészséggel, a polgárok jogaival és a szociális biztonsággal kapcsolatos információk;
- a polgárok számára jogokat és kötelezettségeket meghatározó dokumentumok;
- nyilvános konzultációk;
- bizonyos sajtóközlemények.

A következő **további feltételeket** említik meg:

- Ha bizonyos tagállamok vagy polgárok különösen érintettek, az információknak/dokumentumoknak rendelkezésre kell állniuk az adott tagállamok vagy polgárok hivatalos nyelvén (nyelvein);
- Bizonyos szakterületek, például tudományos kutatások esetén a nyelvi korlátozások indokoltak lehetnek;
- Figyelembe kell venni a sürgősséget és az információk politikai fontosságát;
- A decentralizált uniós szervek esetén a fogadó tagállam nyelvét kell figyelembe venni.

2. Korlátlan többnyelvűség

Tizennyolc válaszadó teljes körű többnyelvűséget szeretne, amely esetben mindig valamennyi hivatalos uniós nyelvet használni kellene úgy, hogy közben minden fordítás egyszerre rendelkezésre áll.

3. Egy „lingua franca” előnyben részesítése

Negyvenhat válaszadó szeretne egy olyan közös nyelvet, amelyet minden uniós polgár beszél. Kétféle megközelítés létezik: négy válaszadó szerint a jelenleg használt munkanyelvek egyike (az angol) lenne az ideális választás. Negyvenegy válaszadó pedig erősen támogatja egy olyan közös, de *semleges* nyelv használatát, mint például az eszperantó.

A többnyelvűség nyomon követése

Számos válaszadó javasol olyan mechanizmusokat, amelyekkel az uniós szervek többnyelvűségnek való megfelelését lehetne nyomon követni. A javaslatok között szerepelnek az alábbiak:

- egy olyan „többnyelvűségi megfigyelőközpont” létrehozása, amely folyamatosan figyelemmel kíséri a témát;
- egy olyan „többnyelvűségi közbenjárói” pozíció létrehozása, mint például az ombudsman, amely a többnyelvűség területére szakosodott, illetve egy olyan ellenőrző szerv létrehozása, amely meg nem felelés esetén szankciókat szabhat ki;
- az átláthatóság javítása érdekében a nyelvek uniós szervek általi használatára vonatkozó statisztikák.

Nyelvpolitika (2. kérdés)

Minden uniós intézménynek rendelkezni kell-e nyelvhasználati szabályzattal, és ha igen, annak mire kell kiterjedni? Közzé kell tenni a nyelvhasználati szabályzatokat az intézmények honlapján? Mennyire kell részletesnek lenni a nyelvhasználati szabályzatnak azokban az esetekben, amikor korlátozott számú nyelvet alkalmaznak?

Egy nyelvpolitika kívánatos volta

A legtöbb válaszadó (175) támogatna egy nyelvpolitikát. A vélemények eltérnek arra vonatkozóan, hogy a politikának minden uniós szervre ki kellene-e terjednie, vagy egyedinek kellene lennie az egyes szervek esetén. Három fő lehetőség jelenik meg:

1. Egy közös politika: Ötvenkét válaszadó szerint egy közös politika elősegítené az uniós szervek nyelvhasználatának átláthatóságát és érthetőségét. A vélemények eltérnek arra vonatkozóan, hogy ennek ki kellene-e terjednie az uniós ügynökségekre.

2. Az egyes uniós szervekhez igazított közös politika: Második lehetőségként (17 válaszadó) egy olyan közös politikát említene, amely alapvető, minden uniós szerve vonatkozó nyelvhasználati elveket határozná meg. Ezt a közös politikát később hozzáigazítanák az egyes uniós szervek konkrét feladataihoz és szerepköréhez.

3. Különböző politikák: A szerepkörök és funkciók terén az uniós szervekben fennálló jelentős különbségek miatt egy közös nyelvpolitika nem lenne célszerű (7 válaszadó).

A nyelvpolitika közzététele

A válaszadók egyetértenek abban, hogy egy nyelvpolitikát közzé kellene tenni az uniós szervek honlapjain, és annak rendelkezésre kellene állnia az Unió minden hivatalos nyelvén. Húsz válaszadó hasznosnak találná, ha a honlapokon elérhető lenne egy olyan funkció, amellyel megjegyzéseket írhatnak a nyelvpolitikára vonatkozóan, ezzel lehetővé téve az emberek számára, hogy visszajelzést adjanak a politika tartalmával és végrehajtásával kapcsolatban.

A nyelvpolitika részletessége

A válaszadók általánosan egyetértenek abban, hogy egy nyelvpolitikának meg kell határoznia, mely nyelveket milyen helyzetekben használják az uniós szervek. Ennek könnyen érthetőnek kell lennie a polgárok számára.

Ami a részletességet illeti:

- Néhány válaszadó **egy (nagy)on részletes nyelvpolitikát** részesítene előnyben, amelyben a korlátozásokat egyértelmű feltételek alapján indokolják. Ez az **önkényesség elkerülése** szempontjából fontos tényező.
- Néhány válaszadó **egy általánosabb és rugalmasabb nyelvpolitikát** részesítene előnyben, amely **alapelveket** határozná meg arra vonatkozóan, hogy mikor és miért korlátozhatják a nyelvhasználatot. A nyelvpolitikának tömörnek, következetesnek és logikusnak kellene lennie. Ugyanakkor ahhoz, hogy **megvalósítható** legyen, rugalmasságot és eseti alapon végzett értékelést kellene lehetővé tennie.

Kérésre készült fordítás (3. kérdés)

Szabályoznia kell-e az egyes intézményeknek azokat a körülményeket, amelyek esetén az intézmény kérésre rendelkezésre bocsátja az információ vagy irat fordítását? Ha igen, hogyan lehet ezt a szabályzatot kialakítani az aránytalan költségek elkerülése érdekében?

Igen vagy nem?

Igen: Száztizennégy válaszadó szerint szükség lenne egy olyan politikára, amely a polgárok információkhoz való hozzáféréseinek biztosítása érdekében kérésre készült fordításokról szól. Egy ilyen politika a (közös) nyelvpolitika részét képezné.

Nem: Harmincegy válaszadó szerint az uniós szerveknek nem kellene olyan politikát alkalmazniuk, amely kérésre biztosított fordításokkal kapcsolatos, és ennek különféle okait nevezték meg:

- A kérésre készült fordítások szükségtelenek, ha a nyelvi korlátozásokat megfelelően indokolják egy részletes nyelvpolitikában.
- Fennáll a kihasználás kockázata, amit a visszaélést tanúsító kérelmezők jelentenek.
- Túl költséges.
- Egy válaszadó, az Európai Vegyianyag-ügynökség azon aggodalmának adott hangot, miszerint a kérésre biztosított fordítások joga megakadályozhatja az ügynökséget abban, hogy betartsa a szabályozási határidőket.

Aránytalan költségek elkerülése

A válaszadók egy csoportja nem ért egyet azzal, hogy a kérésre készült fordításokra vonatkozó politika „aránytalan költségekkel” járna. Az egyik válaszadó így foglalja össze ezt a nézőpontot: „*ez a demokrácia ára. A demokrácia ára sosem túl nagy*”.

Más válaszadók az alábbi **intézkedéseket** javasolják **az aránytalan költségek elkerülésére** (lásd még a 9. kérdésre adott válaszokat):

- Kérésre csak a **fontos dokumentumokat** (például a polgárok jogaira vonatkozókat) vagy **olyan dokumentumokat** kell lefordítani, **amelyek legalább egy évig érvényesek maradnak** ;
- Csak abban az esetben kell kérésre fordítást készíteni, **ha a kérelmező bizonyítani tudja annak szükségességét** [1] ;
- (Szerkesztett) **gépi fordításokat** kell biztosítani, lehetőleg egy felelősségkizáró nyilatkozattal ellátva;
- Egy **minden uniós szervnek szóló, erőforrásokat tartalmazó közös bázis** , például egy központi fordítási szolgálat létrehozásával kell racionalizálni az erőforrásokat;
- A **visszaélés** lehetőségét például azzal kell minimalizálni, hogy lehetővé teszik az uniós ügynökségek számára bizonyos típusú kérések elutasítását;
- Biztosítani kell egy **külön költségvetést** a kérésre készült fordítások számára;
- A fordításokat kizárólag **digitális formában** kell biztosítani;
- A fordítási költségek csökkentése érdekében egy **semleges közös nyelvet** kell használni;
- Be kell vezetni egy **„kérelmezési modellt”** , amelyben egy dokumentumot csak akkor fordítanak le, ha jelentős számú ember kéri a fordítást;
- A kérésre készült fordítás feladatát rá kell bízni **a különböző uniós tagállamokban működő uniós képviselőknek** ;
- A költségeket **az érintett uniós tagállamokra** kell hárítani;
- **Ellenőrizni kell, hogy egy tagállamban rendelkezésre áll-e már egy adott fordítás** , például egy **„közös fordítási platform”** létrehozásával, amely jobb információcserét tesz lehetővé a nemzeti fordítókörpontok között;

- **Csökkenteni kell** az interneten elérhető dokumentumok és információk **hosszát** .

A válaszadók **nézetei eltérnek arra vonatkozóan, hogy fel kellene-e számolni díjat** a kérésre készült fordításokért. A díjazás támogatói azzal érvelnek, hogy a díjak nem csak fedeznék a fordítás költségeit, de elriasztanák az embereket attól, hogy visszaélészerű kéréseket nyújtsanak be. A díjazás ellenzői véleményüket azzal indokolják, hogy diszkriminatív lenne díjat kérni a polgároktól, miközben más polgárok számára ugyanaz az információ már elérhető saját anyanyelvükön.

II. Uniós honlapok

Nyelvre vonatkozó általános elvek (4. kérdés)

Milyen általános nyelvhasználati elveket kell alkalmazni az uniós intézmények weboldalain? Véleménye szerint mely uniós weboldaloknak kell elérhetőnek lenni számos vagy az összes uniós nyelven?

A válaszadók között véleménykülönbség van az uniós honlapokkal kapcsolatos korlátlan és korlátozott többnyelvűsége vonatkozóan. A válaszadók egy csoportja (81) úgy gondolja, hogy a demokratikus legitimitás és nyelvi egyenlőség érdekében az uniós honlapok minden részének rendelkezésre kellene állnia valamennyi hivatalos nyelven. Egy kisebb csoport szerint minden uniós honlapnak legalább angol, német, francia nyelven, illetve lehetőség szerint további nyelveken elérhetőnek kellene lennie. Továbbá van egy olyan csoport is, amely szerint mindent egy közös, semleges nyelven kellene elérhetővé tenni.

Hetven válaszadó szerint az uniós honlapok olyan részeit, amelyek érdekesek a „nagyközönség” számára, minden hivatalos uniós nyelven elérhetővé kellene tenni; ilyenek például:

- A „Rólunk” rész, amely az uniós szerv működését és célját írja le, valamint az elérhetőségi adatok;
- A híreket, sajtóközleményeket és közelmúltbeli fejleményeket tartalmazó részek;
- Honlapok,
- amelyek a közegészségüggyel, oktatással, gazdasággal, utasok jogaival, élelmiszerbiztonsággal, munkahelyi biztonsággal vagy a polgárok jogaival foglalkoznak;
- amelyek támogatásokról, pályázati felhívásokról, valamint egyéb közbeszerzési vagy finanszírozási programokról szóló információkat tartalmaznak;
- amelyek fő politikai kezdeményezésekkel, jogi kérdésekkel és az uniós jog szerinti kötelezettségek betartásának módjára vonatkozó iránymutatásokkal kapcsolatosak;
- amelyek álláshirdetéseket tartalmaznak;
- amelyek az Unió elnökségeihez tartoznak.

Az uniós honlapok olyan részei tekintetében, amelyeket egy speciálisabb közönségnek szántak,

indokolt lehet egy korlátozottabb nyelvi szabályozás [2] .

Valamennyi vagy sok hivatalos nyelven elérhető összefoglalók (5. kérdés)

Hasznosnak tartja, ha a legfontosabb területek összefoglalóit számos vagy az összes hivatalos nyelven közzétennék?

A válaszadók körülbelül kétharmada hasznosnak tartja, ha a legfontosabb témákról szóló összefoglalókat az összes vagy számos hivatalos nyelvre lefordítják.

Az összefoglalókat támogató válaszadók közül sokan úgy gondolják, hogy ez egy jó kompromisszum. Hatvankét válaszadó szerint az összefoglalókat valamennyi hivatalos uniós nyelven elérhetővé kellene tenni. Néhányan úgy vélik, hogy elegendő azokat a leginkább beszélt 3, 4 vagy 5 nyelven rendelkezésre bocsátani. Más válaszadók azzal érvelnek, hogy az információk összefoglalása felveti a torzulás kockázatát és diszkriminálja azokat az embereket, akiknek csak az összefoglalt szöveghez van hozzáférésük.

Nyelvi korlátozások (6. kérdés)

Elfogadható-e bizonyos körülmények esetén, hogy kevés nyelven, nem pedig az összes hivatalos nyelven adják át az anyagokat? Ha igen, milyen kritériumok (például a szóban forgó nyelvet beszélők száma, a lakosság nyelvi sokféleségének szintje, stb.) alapján kell meghatározni e nyelvek kiválasztásának módját?

Igen vagy nem?

Igen: Az erre a kérdésre választ adók többsége (119) elfogadhatónak tartja – bizonyos körülmények között és gyakorlati okokból –, ha az anyagokat csak kevés nyelven biztosítják. Néhány válaszadó feltételeket is megnevez, például hogy egyértelmű indoklást kell adni, vagy hogy a korlátozásokat kombinálni kell a kérésre készült fordítás lehetőségével.

Nem: Nyolcvannégy válaszadó egy korlátlan többnyelvűségre vonatkozó modellt támogat, amelyben a nyelvi korlátozás bármely formája **diszkriminatív**, így pedig elfogadhatatlannak számít.

Nyelvek kiválasztására vonatkozó feltételek

A válaszadók véleményei eltérnek azzal kapcsolatban, hogy milyen feltételeket kellene alkalmazni a hivatalos nyelvek kiválasztásánál.

Számos válaszadó szerint a legfontosabb kritérium **az információk hatása, jelentősége vagy érdeke a polgárok bizonyos csoportjára, az egyes tagállamokra vagy a lakosság egészére nézve**. Véleményük szerint a nyelveket az alapján kellene kiválasztani, hogy minden érintett fél megértse az információkat. Ez azt jelenti, hogy bizonyos nagyon specifikus – gyakran szakértőknek szóló – tartalmak csak korlátozott számú nyelven lennének elérhetőek.

Néhányan úgy gondolják, hogy **a választott nyelvet beszélők száma** megfelelő feltétel lenne, akár a kiválasztott hivatalos nyelv által érintett európai népesség minimum százaléka [3], akár a leginkább beszélt nyelvek alapján. Más válaszadók szigorúan ellenzik a népességszám feltételként alkalmazását, mivel ez elkerülhetetlenül diszkriminatív lenne a kisebb létszámú közösségekkel és nyelvekkel szemben.

Néhány válaszadó azon a véleményen van, hogy előnyben kellene részesíteni az uniós közszolgálat munkanyelveit (néhány uniós szerv esetében, tehát az angolt, franciát és németet) vagy az olyan nyelveket, amelyek több mint egy tagállamban hivatalosnak számítanak.

III. Nyilvános konzultációk

A Bizottság politikája (7. kérdés)

Az Európai Bizottság 2017 áprilisában új belső szabályokat fogadott el, amelyek értelmében az EU valamennyi hivatalos nyelvén közzé kell tenni a Bizottság éves munkaprogramjában a „kiemelt kezdeményezésekkel” kapcsolatos nyilvános konzultációkra vonatkozó dokumentumokat. Minden egyéb nyilvános konzultációt legalább angol, francia és német nyelven elérhetővé kell tenni. A „jelentős közérdeklődésre számot tartó” nyilvános konzultációkat további nyelveken is elérhetővé kell tenni. Továbbá „a konzultációval kapcsolatos oldalakat vagy ezek összefoglalóit le kell fordítani az összes hivatalos uniós nyelvre”.

Véleménye szerint ezek a szabályok egyensúlyt teremtenek-e egyrészt a nyelvi sokféleség tiszteletben tartása és támogatása, másrészt az adminisztratív és költségvetési korlátok között? A többi uniós intézmény észszerűen elfogadhatja-e ezeket a szabályokat?

A válaszadók nagyjából fele (124) úgy véli, hogy a Bizottság politikája **nem biztosít megfelelő egyensúlyt**. Jelentős többségük **nem tartja megfelelőnek** a Bizottság jelenlegi politikáját az alábbi okok miatt:

- Számos válaszadónak (50) nem tetszenek a **bizonyos kulcsfontosságú kifejezésekre adott homályos fogalom meghatározások**, mint például a „széleskörű közérdek”, „további nyelvek” és „kiemelt fontosságú kezdeményezések”. Ez széles mérlegelési jogkört biztosít a Bizottság számára és a politika önkényes alkalmazásához vezethet.
- Sok válaszadó (49) szerint a nyilvános konzultációknak **valamennyi hivatalos uniós nyelven elérhetőnek** kellene lenniük. Érvelésük szerint a nyilvános konzultációk természete miatt az uniós szerveknek biztosítaniuk kell, hogy minden polgár azonos alapon részt vehessen bennük. A korlátozásoknak a kivételnek, és nem a szabálynak kellene lenniük.

- A válaszadók közül sokan (46) nem értik, miért éppen az **angol, francia és német** nyelvet kellene előnyben részesíteni a nyilvános konzultációk során. Ez az állapot **nyelvi egyenlőtlenséget** teremt.
- Néhány válaszadó (9) pedig úgy gondolja, hogy **további hivatalos nyelveket (köztük a spanyolt és az olaszt) kellene hozzáadni** a három alapvető nyelvhez.
- Néhányan (6) a gyakorlati szempontok miatt aggódnak: Milyen mértékben **alkalmazzák a gyakorlatban** a Bizottság 2017. évi politikáját? A konzultáció mely szakaszában **állnak rendelkezésre a különböző fordítások** ?

Hatvannégy válaszadó szerint a Bizottság nyilvános konzultációkra vonatkozó 2017. évi nyelvpolitikája **megfelelő** . Néhányan fontos első lépésnek tartják a politikát, sőt, azt javasolják, hogy más uniós szervezeteknek is alkalmazniuk kellene. E pont tekintetében az egyik válaszadó, az Európai Vegyipari Ügynevelő megjegyzi, hogy nehéz pontosan ugyanazt a politikát alkalmazni más szervezetnél, mert a Bizottság által szervezett nyilvános konzultációk eltérhetnek a más uniós szervezetek által szervezett konzultációktól, illetve más közönséget célozhatnak meg.

Néhány válaszadó (5) **túl költségesnek** tartja a Bizottság 2017. évi politikáját, és úgy véli, hogy elegendő csupán angol, illetve angol, francia és német nyelven közzétenni az anyagokat.

IV. Egyéb

Új uniós jogszabály (8. kérdés)

Az uniós közigazgatás egyetlen nyelvhasználati jogszabálya 1958-ból származik, amikor még hat tagállam és négy hivatalos nyelv létezett. Véleménye szerint a jelenlegi körülmények között hasznos lenne-e egy új jogszabály elfogadása? Véleménye szerint inkább a részletes jogi kereten kívül kell-e rendezni a nyelvi kérdéseket?

Az ezt a kérdést megválaszolók többsége (126) hasznosnak találná egy új jogszabály bevezetését vagy a meglévő, 1/1958 rendelet felülvizsgálatát . Néhány válasz konkretizálja, hogy az ilyen felülvizsgált jogszabálynak meg kell erősítenie a többnyelvűséget úgy, hogy részletesen meghatározza a polgárok nyelvre vonatkozó jogait. A válaszadók közül néhányan leszűkítik az állításukat azzal, hogy elmondják: míg egy új jogszabály bevezetése kívánatos lenne, az 1/1958 rendelet felülvizsgálata magában hordozza „*Pandóra szelencéje*” kinyitásának kockázatát.

A válaszadók az alábbi javaslatokat tették az 1/1958 rendelet módosítására:

- az uniós intézmények számára **elő kell írni** , nem pedig lehetőségként felajánlani, hogy belső szabályokat alkalmazzanak a nyelvhasználatra vonatkozóan (6. cikk);
- bele kell foglalni a kérésre készült fordítások biztosításához való jogot;
- úgy kell aktualizálni az 1/1958 rendeletet, hogy tükrözze az Európai Unió működéséről szóló szerződés 11. cikkét, amely széles körű konzultációk lefolytatását írja elő a Bizottság számára, valamint előírja, hogy az uniós intézményeknek nyílt, átlátható és rendszeres párbeszédet kell

- fenntartaniuk a civil társadalommal;
- be kell vezetni egy semleges közös nyelvet.

Harmincnégy válaszadó ellenzi egy új jogszabály bevezetését vagy az 1/1958 rendelet felülvizsgálatát. Szerintük az 1/1958 rendelet megfelelő, naprakész, és fenn kell tartani mind a 24 hivatalos nyelv egyenlőségét. A kihívást ehelyett a meglévő jogszabály megfelelő **végrehajtása** jelenti.

Néhány válaszadó javaslata szerint a nyelvi kérdésekkel **egy részletes jogi kereten kívül** kellene foglalkozni. Erre vonatkozóan számos javaslat érkezett:

- az uniós szervek által elfogadott (közös) iránymutatások;
- a fordítással kapcsolatos bizottsági közlemény aktualizálása a Bizottság döntéshozatali folyamata (2016) részeként;
- egy többnyelvűséggel foglalkozó magatartási kódex;
- egy intézményközi megállapodás, amely alapján az egyes uniós szervek saját nyelvpolitikát fogadnak el; valamint
- az európai ombudsman ajánlásai.

Fordítási költségek (9. kérdés)

Az összes uniós nyelven közzétett információk és dokumentumok számának növekedése fordítási többletköltséget von maga után. Véleménye szerint kinek kell viselni ezeket a többletköltségeket? Az EU költségvetéséből kell fedezni ezeket a költségeket? Az érintett tagállamok erre elkülönített kiegészítő forrásaiból kell fedezni ezeket a költségeket? Más módon kell fedezni ezeket a költségeket?

A kérdésre adott válaszok a válaszadók által támogatott nyelvpolitika modelljétől függően változnak.

Néhány válaszadó szerint a fordítási költségek nem túlzottak és a kérdést érdemes lenne megfordítani: „*Mi a le nem fordítás ára?*” Konkrétan: „*A fordítás, azaz az információ, valamint minden polgár azon képessége, hogy megértse, mi történik, nem másodlagos kiadásnak tűnik számomra, hanem demokratikus szükségszerűségnek, egy olyan kontextusban, amelyben az Uniót gyakran félreértik és elutasítják*” (franciául benyújtott válasz).

A válaszadók **különbéle javaslatokat** tettek arra vonatkozóan, hogyan lehetnének fedezhetőek a fordítási (többlet-)költségek:

- Hatvankét válaszadó véleménye szerint a fordítási költségeket az **általános uniós költségvetésből** kellene fedezni. Máskülönben a kisebb tagállamoknak többet kellene fizetniük a fordításokért, mint a nagyobbaknak.
- Néhány válaszadó (22) ennél is tovább megy és azt követeli, hogy **azok a tagállamok, amelyek az egyik „előnyben részesített nyelvet” használják, fizessenek többet**, ezzel kompenzálva az előnyüket.
- Ezzel ellentétben néhányan (24) azon a véleményen vannak, hogy **azok a tagállamok,**

amelyek saját nyelvükön megjelenő további fordításokat szeretnék, viseljék a kapcsolódó költségeket.

- Számos válaszadó tett javaslatot arra, hogyan **csökkenthetők a fordítási költségek** :
- az összes uniós szerv fordítási forrásainak összevonásával;
- nagyobb mértékben támaszkodva a gépi fordításra (lásd még a 10. kérdést);
- a szövegek mennyiségének csökkentésével;
- a szövegek minőségének javításával;
- a fordítások külső fordítóknak történő kiszervezésével;
- a fordítóirodák közötti verseny átlátható pályázatokkal történő előmozdításával;
- az Európai Unió Szerveinek Fordítóközpontja által alkalmazott fordítási árak csökkentésével, hogy igazodjanak a fordítási magánszektor áraihoz;
- a már lefordított dokumentumok átnézésének elkerülésével;
- a sürgősség elkerülésével;
- a nemzeti fordítószolgálatokkal történő együttműködés révén, például a párhuzamos munka elkerülésére egy közös fordítási platform kialakításával.

Gépi fordítások (10. kérdés)

Milyen mértékben alkalmazható technológia a különböző uniós nyelvek közötti fordításhoz? Tekintettel arra, hogy a „gépi” fordítások nem mindig pontosak, ez elfogadható hátulütője-e annak, hogy a hagyományos fordításhoz képest gyorsabban és gazdaságosabban elérhetővé válnak a lefordított dokumentumok?

A válaszadók kihívásnak tartják a gépi fordításban rejlő lehetőség és a pontatlanság kockázata közötti egyensúly megteremtését: „A gépi fordítás néha jobb, néha viszont rosszabb a semminél”.

A válaszadók csaknem felénél (134) a mérleg nyelve a gépi fordítás felé billen. Míg a használatához kapcsolódó jelenlegi problémák tisztán láthatóak, számos válaszadó (17) úgy gondolja, hogy több forrást kellene fektetni **a fordítási technológiák fejlesztésébe** . Ugyanakkor a legtöbben **feltételeket** határoznak meg **a gépi fordítások jelenlegi használatához** , például azt, hogy a gépi fordítást:

- csak segédeszközként [4] kellene használni, illetve csak akkor, ha egy emberi fordító lektorálja vagy korrektúrázza azt;
- nem szabadna olyan, pontosságot igénylő dokumentumokhoz használni, mint például a jogi vagy pénzügyi dokumentumok;
- kizárólag felelősségkizáró nyilatkozattal kellene használni, egyértelművé téve, hogy a szöveg gépi fordítással készült és lehet, hogy nem pontos;
- csak átmeneti megoldásként kellene alkalmazni, amíg nem áll rendelkezésre egy „megfelelő” fordítás;
- össze kellene kötni azzal a lehetőséggel, hogy kérésre „megfelelő” fordítás készülhessen.

Néhány válaszadó példákat hoz fel olyan helyzetekre, amikor gyakrabban lehetne használni a

gépi fordítást, például az internetes tartalmak, egyszerű vagy rövid szövegek, belső dokumentumok, illetve nem hivatalos nyelvre történő fordítás esetében.

A válaszadók körülbelül egynegyedénél (73) a mérleg nyelve nem a gépi fordítások használata felé billen. Közülük huszonnyolcan a gépi fordítás **megbízhatatlanságát és nem megfelelő minőségét** hangsúlyozzák ki. A gépi fordítás alkalmazása magában rejt az uniós polgárok **ellen irányuló diszkrimináció** kockázatát, ha bizonyos hivatalos nyelveket „megfelelően” fordítanak le, míg másokat nem. Néhány válaszadó figyelmeztet a „szürke” fordítások terjesztése jelentette veszélyre, mivel azok **„álhíreket”** teremthetnek. A gépi fordítás esetleg az emberi fordítók segítésére használható (14 válaszadó).

4. Egyéb felvetett kérdések áttekintése

Regionális vagy kisebbségi nyelvek uniós szervek általi használata

Néhány válaszadó említést tesz az olyan, uniós tagállamokban jelen lévő regionális és kisebbségi nyelvek fontosságáról, amelyek nem rendelkeznek hivatalos nyelvi státusszal, de sokan beszélik őket, illetve az identitás szerves részét képezik. Javaslatokat tesznek arra vonatkozóan, hogyan kaphatnának az ilyen nyelvek nagyobb elismerést uniós szinten:

- azzal, hogy az uniós honlapokon egy részt nekik szentelnek;
- azzal, hogy a kisebbségeket érintő anyagokat az adott nyelven (nyelveken) közzéteszik;
- azzal, hogy a kulcsfontosságú témákról és nyilvános konzultációkról készült összefoglalókat regionális vagy kisebbségi nyelveken is elérhetővé teszik;
- azzal, hogy az 1/1958 rendeletet úgy módosítják, hogy az védje a regionális vagy kisebbségi nyelveket.

A Brexit következményei

A válaszadók egy része megjegyzi, hogy a 2019. márciusi Brexit következményeként az angol nyelvnek kevésbé domináns és kevésbé fontos szerepet kellene játszania az uniós közzszolgálat belső és külső kommunikációjában.

Melléklet: Válaszok jegyzéke

Tagállamok

Franciaország - Secrétariat Général des Affaires Européennes

Olaszország - Permanent Representation of Italy to the EU

Spanyolország - Secretaría de Estado para la Unión Europea

Uniósi intézmények, szervek, hivatalok és ügynökségek

Európai Vegyi anyag-ügynökség (ECHA)

Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA)

Regionális hatóságok

Vlaamse Overheid

Szervezetek

European Language Equality Network

Kotimaisten kielten keskus (Finnish Centre of Domestic Languages)

Oifig an Choimisinéara Teanga, Ireland

Conradh na Gaeilge (Gaelic League), Ireland

Europa Esperanto Unio (2 contributions)

Esperanto France

Europe-Démocratie-Esperanto (2 contributions)

Comité Pauvreté et Politique, France

DLF Bruxelles-Europe

Internacia Scienca Instituto "Ivo Lapenna"

Matris lingua, I want my language back

Observatoire européen du plurilinguisme

Panhellenic Association of Translators

Délégation des Barreaux de France (au nom du Conseil national des Barreaux, du Barreau de Paris et de la Conférence des Bâtonniers)

Centre d'Etudes Jacques Georgin

GEM+ "Pour une gouvernance européenne multilingue" asbl

AlumISIT

Plataforma per la Llengua

Česká esperantská mládež, z.s. (Czech Esperanto Youth)

Wirtschaftskammer Österreich

Irish Translators' and Interpreters' Association

FIT Europe, Regional Centre of the International Federation of Translators

International Certificate Conference Languages (ICC)

Cornish Language Board

Stiftung Lichterfeld

Zentralverband des Deutschen Handwerks e.V.

Exilio - Hilfe für Migranten, Flüchtlinge und Folterüberlebende e.V.

Interkultura Centro Herzberg (Esperanto-Gesellschaft Südharz)

EsperantoLand e.V.

Verein Deutsche Sprache e.V.

Budapesti Orvos-Egészségügyi Eszperantó Szakcsoport

Tudományos szakemberek

Eòghann Dickson, University of Glasgow

Federico Gobbo, University of Amsterdam

Angelo Ariemma, Università degli Studi "La Sapienza" di Roma

Daniel Gonçalves, University of Lisbon

Jean-Claude Barbier, Université Paris 1 Panthéon Sorbonne

Universitat Rovira i Virgili

Michele Gazzola, Ulster University

Universidade do Algarve

François Grin, Université de Genève

Christoph Knabe, Beuth-Hochschule für Technik Berlin

Robert Phillipson, Copenhagen Business School

Isabelle Pingel, Université Paris 1 Panthéon Sorbonne

Victor Ginsburgh, Université Libre de Bruxelles / Université catholique de Louvain & Juan D. Moreno-Ternero, Universidad Pablo de Olavide

Természetes személyek

234 válasz érkezett természetes személyektől

[1] A szükségességet eseti alapon kellene értékelni. A válaszadók különféle változatokat javasolnak erre a követelményre vonatkozóan: a kérelmezőknek (i) okot kell szolgáltatniuk, (ii) bizonyítaniuk kell a „jogos érdeket”, vagy (iii) be kell mutatniuk, hogy a dokumentum valamilyen kihatással van rájuk.

[2] Ennek az ötletnek az egyik változata az, hogy egy olyan nyelvi szabályozást kell kialakítani, amely a fő uniós honlapok (úgynevezett 1. szintű honlapok) és a részletesebb vagy szakmai uniós honlapok (2. szintű honlapok) közötti különbségtételre épül. Ezen válaszadók csoportjában nézetkülönbség figyelhető meg arra vonatkozóan, hogy hány hivatalos nyelvet kellene használni az egyes honlaptípusok esetében. Két fő megközelítés létezik, nevezetesen:

- a fő uniós honlapokon minden hivatalos uniós nyelvet használni kell, míg más, részletesebb vagy szakmai honlapokon csak minimális számút (angol, francia, német, illetve esetlegesen olasz és spanyol), vagy ezeket a honlapokat gépi fordítás segítségével kell lefordítani valamennyi hivatalos nyelvre;
- korlátozott számú hivatalos nyelvet kell használni a fő honlapokon (angol, francia, német, esetlegesen olasz és spanyol), illetve kevesebb nyelvet (például angol, francia és német, vagy

csak angol) a részletesebb, szakmai honlapokon.

[3] A válaszadók az európai népesség 60, 75, 80 vagy 90%-ára utalnak.

[4] Egy válaszadó megemlíti a számítógéppel segített fordításban (ún. CAT-eszközökben) rejlő lehetőséget, amelyet az emberi fordítók a fordítási folyamat segítésére használnak.